

Marknad

2018-05-15

MINNESANTECKNINGAR

Elmarknadsrådets möte 2018-05-15

Närvarande

Torbjörn Forsberg, E.ON
Jan-Ola Silver, Fortum
Magnus Thorstensson, Energiföretagen Sverige
Linda Weman Tell, Energimarknadsinspektionen
Henrik Svensson, Uniper
Johan Schönström, Billerud Korsnäs
Jonas Melin, Markedskraft
Stig Åhman, Nord Pool
Peter Thelin, E.ON Elnät
Kristian Gustafsson, Vattenfall
Johan Arnberg, Axpo Sverige
Stefan Braun, Bixia
Pär Erik Petrusson, Jämtkraft elnät
Lars Andersson, Sandvik
Annica Gustafsson, Energimyndigheten

Mårten Bergman, Svenska kraftnät, ordförande
Jesper Marklund, Svenska kraftnät, sekreterare
Jenny Lagerquist, Svenska kraftnät (punkt 2)
Zarah Andersson, Svenska kraftnät (punkt 3 och 4)
Linda Thell, Svenska kraftnät (punkt 4)
Pär Lydén, Svenska kraftnät (punkt 6)
Linn Fröström, Svenska kraftnät (punkt 8 och 9)
Ulrika Formgren, Svenska kraftnät (punkt 10)
Christina Simón, Svenska kraftnät (punkt 11, 12 och 13)

SVENSKA KRAFTNÄT

BOX 1200
172 24 SUNDBYBERG
STUREGATAN 1

WWW.SVK.SE
REGISTRATOR@SVK.SE

TEL 08 475 80 00
FAX 08 475 89 50

Frånvarande

Tania Pinzon, Svenska kraftnät

Martin Brink, Göteborg Energi

Daniel Nordgren, Vattenfall. Ersattes av Kristian Gustafsson

Daniel Engström, Energimyndigheten. Ersattes av Annica Gustafsson

1 Inledning

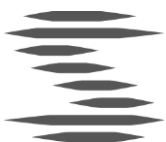
Mårten Bergman inledde med att presentera agendan. Han presenterade även Senad Apelfröjd som arbetar med koordinering av arbetet relaterat till EB GL – nätkoden för balansering.

Bergman gav vidare en återkoppling på årsplaneringen och vad som hänt sedan senaste mötet. Bland annat har det genomförts kund- och intressentmöte och möte om den nordiska rapporten ”The way forward – Solutions for a changing Nordic power system.

Arnberg kommenterade årsplaneringen med att det vore bra om webinarer och andra möten spelades in så att det går att ta del av dem i efterhand. Bergman svarade att vi tar till oss det och ser vilka möjligheter som finns att spela in, åtminstone webinarer. Efter intern diskussion kan det även nämnas att GDPR – den nya lagstiftningen om hantering av personuppgifter – ställer vissa krav i sammanhanget. Vid en inspelning behöver deltagarna informeras om inspelningen och om deltagare inte vill spelas in behöver det finnas en möjlighet att avbryta inspelningen när de deltar aktivt och syns/hörs. Det kan även nämnas att Svk med samtycke från deltagarna spelade in Skype-mötet kring BSP/BRP konsultationen för internt bruk.

1.1 Föregående mötesanteckningar

Inga kommentarer på föregående mötesanteckningar

2 Balansansvarsavtal

Jenny Lagerquist presenterade planen framåt för Balansansvarsavtalet. Nuvarande avtal gäller tills vi säger upp det. Det nya avtalet (3829), som innehåller förändringar angående effektreserven och uppsägningstid för avtalet, kommer att börja gälla i november då vi säger upp det nuvarande avtalet (2628-2). Vi vet redan nu att vi kommer att behöva uppdatera det nya avtalet och uppdateringen (3829-1) väntas gälla från december 2018.

Kommande uppdateringar (3829-1) syftar bland annat till att möjliggöra för förbrukning i FCR.

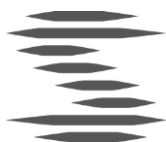
Silver frågade vad koderna för de olika versionerna av avtalen kommer från och om det finns möjlighet att införa information om datum när avtalet börjar gälla för att enklare kunna veta om ett avtal gäller eller inte. Lagerquist svarade att hon ser behovet av detta men att problemet är att avtalet gäller från det datum det signeras av den balansansvarige, vilket därmed inte går att veta på förhand. Det kommenterades att det senaste avtalet finns på nätet och att det viktiga är att det är uppdaterat.

Det kom en fråga kring vad som driver möjliggörandet för förbrukning på FCR, är det kopplat till marknadskoder eller ett behov vi själva ser? Lagerquist svarade att det är både och, drivet av både koder och behov. Linda Thell fyllde i att vi nu kör pilotprojekt där vi testar denna möjlighet.

Lagerquist fortsatte med att informera om att den 14 september träder vissa bestämmelser från driftkoden SOGL i kraft. Det innebär att nuvarande Balansansvarsavtal kommer behöva uppdateras, vilket gör att samtliga avtal och uppdateringar kommer innehålla dessa nya bestämmelser. Svk återkommer med information om detta.

3 BSP/BRP

Zarah Andersson presenterade status för projektet. Det arbete som ska göras finns definierat i artikel 18 i EBGL (balanskoden). Zarah loggade in på hemsidan för den pågående konsultationen och förklarade det övergripande upplägget i dokumentet som konsulteras.

Den 21 maj arrangeras ett webinar om konsultationen och senast 18 juni lämnas förslaget in till Ei. När Ei har godkänt förslaget har Svk 12 månader på sig att implementera.

Frågor skickas lämpligen till bsp_brp@svk.se

4 Effektreserven

Zarah Andersson gav en statusuppdatering för effektreserven och kommande ändringsförslag. Enligt ändringsförslaget, som remissas i BA-avtalet under 2018, kommer tilläggsavgiftens (effektreservavgiften) beräkningsgrund att ändras från 100 procent förbrukning till att 90 procent av avgiften tas ut på förbrukning och 10 procent tas ut på obalanser. Kommentar från Schönström att det är de som förbrukar mer ström under vintern som är orsaken till behovet av reserven. Andersson svarade att det stämmer att det är förbrukarna som oftast orsakar obalanserna och att det är också därför största delen (90 procent) läggs på just förbrukningen. Andersson klargjorde att ändringen föreslås börja gälla från och med nästa vinterperiod, som startar den 16 november 2018.

Andersson fortsatte att gå igenom ändringsförslaget där ett nytt pris på effektreservens produktionsdel på reglerkraftmarknaden också kommer att remissas i balansansvarsavtalet. Förslaget innebär att i de fall effektreservens produktionsdel aktiveras för balansreglering sätts uppregeringspriset till minst 3000 EUR.

Melin frågade om det informeras om läget dagen innan. Andersson svarade att det publiceras ett UMM.

Andersson visade de preliminära siffrorna för återbetalning av effektreservavgiften. Totalt kommer ca 40 miljoner att återbetalas till de balansansvariga. En fråga kom kring om det går att låta bli att betala tillbaka nästa år. Bergman svarade att det står i balansansvarsavtalet att vi måste betala tillbaka i år.

Linda Thell presenterade vinterns aktiviteter för effektreserven. Likt de senaste åren blev det ingen aktivering av effektreserven denna vinterperiod. Däremot var beredskapen för effektreservens produktionsdel höjd till två timmar under perioden 27 februari – 2 mars. Vid några tillfällen under den kalla perioden i slutet av februari/början

av mars beordrades även effektreservens produktionsdel att producera på minimal effekt för att vara starttillgänglig och omedelbart kunna aktiveras vid behov.

Upphandling av effektreserv för vintern 2018/2019: totalt 750 MW enligt förordning (2016:423) om effektreserv. Produktionsdelen är redan upphandlad – Karlshamnsverket. Upphandling av förbrukningsreduktion pågår nu. Sista dagen att lämna anbud är 17 maj. Preliminärt kommer en tilldelning ske i början av juni. Lars Andersson frågade om vi har tittat på att förändra kravet att man inte får starta annan produktion samtidigt som förbrukningen minskas. Thell svarade att kravet om att inte starta upp annan produktion samtidigt som förbrukningen minskas finns kvar. Det har att göra med kraven i förordning (2016:423) om effektreserv.

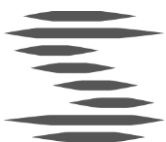
5 Statusuppdatering nätkoder

Jesper Marklund informerade om status för marknadskoderna FCA, CACM och GLEB. Inom FCA arbetet pågår arbete att ta fram en metod för fördelning av kapacitetsavgifter och firmness. Arbeta med att ta fram en kapacitetsberäkningsmetod för långsiktig kapacitetsberäkning kommer att påbörjas under hösten.

Vad gäller nätkoden CACM är metodframtagandet i princip klart på europeisk nivå. ACER har tagit beslut om öppnings- och stängningstider för den gränsöverskridande intradaghandeln. För Norden blir öppningstiden klockan 15 och för CCR Hansa och Baltic är öppningstiden 18 fram till januari 2019 då 15:00 gäller i alla regioner under villkoret att den regionala kapacitetsberäkningsmetoden för intradag blir godkänd.

Relaterat till GLEB kvarstår mycket arbete med metodframtagande. Svk deltar i arbetet med att ta fram plattformar för utbyte av balansenergi för aFRR (PICASSO) och mFRR (MARI).

Thorstensson påpekade att det är viktigt med tidig aktörsdialog. Svk har tagit fram en websida för implementering av 15 minutersavräkning.

6 Framtida balansavräkning

Pär Lydén presenterade arbetet som sker på europeisk nivå relaterat till förändringar i balansavräkningen, drivet av artikel 52 i EB GL. Enligt nuvarande förslag, som ska lämnas till NRA:erna senast 18 december 2018, införs en position istället för nuvarande två positioner. Vidare föreslås att det införs enpris men att tvåpris kan tillåtas under vissa förutsättningar.

Lydén framförde vidare att det hölls en workshop den 23 mars där Vattenfall deltog som enda svenska aktör. Förslaget som tas fram ska konsulteras i september/oktober. Jonas Melin frågade om vilka omständigheter då tvåpris kan tillämpas. Lydén svarade att vissa TSO:er som tillämpar enpris ser en problematik med självregleringseffekter. Därför är förslaget att under vissa förutsättningar där vi ser risk för stora svängningar i regleringen kan tvåpris tillåtas.

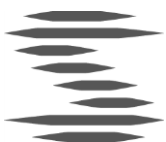
Det kom en fråga om när information kommer publiceras mot aktörerna. Pär svarade att det är en fråga med hög relevans för balansavräkningen och att det som står i balanskoden är att TSO:er ska publicera senast 30 minuter efter realtid. Det kom en fråga om varför självreglering är ett problem. Lydén svarade att vi inte vet volymerna vid självreglering.

Det kom även en fråga om huruvida Svk kommer att informera innan avräkningsperioden om vi kommer tillämpa tvåpris. Pär svarade att vi snarare kommer att kommunicera spelreglerna för under vilka förutsättningar tvåpris kommer tillämpas.

Schönström kommenterade att kontrollrummet också behöver kunna räkna med självreglering och att det nu är ett problem att vissa aktörer har mer information än andra.

Fråga från Arnberg om publikation av information och om det gäller både pris och bud? Lydén svarade att det kommer vara både och samt att information kommer vara mer detaljerad än idag.

Vidare kom en fråga om implementeringen av 15 min avräkningsperiod i relation till implementeringen av elmarknadshubben. Bergman svarade att det har gjorts en första analys och att det finns olika drivkrafter här – implementering av 15 min avräkningsperiod drivs av balanskoden samtidigt som implementering av hubben drivs av kommande regeringsuppdrag. Thelin frågade om även mikroproduktion ska avräknas på 15 min. Efter intern koll kan vi meddela att eventuell gräns för att mäta och rapportera

produktion ännu inte är helt fastställd. Utgångspunkten är att all produktion ska mätas och rapporteras med 15 min men detta kan, av olika skäl, vara svårt att uppnå. Svenska kraftnät ser nu över olika alternativ avseende gräns för produktion men även för ”stora förbrukningsanläggningar”. Alternativen, och dess konsekvenser, kommer att diskuteras med branschen i syfte att hitta en fullgod lösning för alla parter. Närmast kommer detta att diskuteras på det aktörsmöte som preliminärt kommer att hållas under vecka 23.

7 Status nordisk balansering

Mårten Bergman informerade att agendapunkten är till som en stående punkt. Nu är vi inne i en fas där vi ska utveckla det nordiska balanseringskonceptet till en modell. Ett arbete som ligger nära i tid i detta sammanhang är kapacitetsmarknaderna för mFRR och aFRR. En annan fråga som är nära förestående är frågan om dimensionering av FRR-kapacitet och att definiera roller och ansvar.

Thorstensson efterfrågade information om drift- och anslutningskoderna. Bergman svarade att återkommer med information här till nästa Elmarknadsråd i september.

8 Överskridandeavgift

Linn Fröström presenterade den översyn som gjorts av överskridandeavgiften. Bakgrunden till att översynen görs är den ökade kapacitetsbristen i storstadsområdena och att vi ser ett systematiskt överskridande under de 1-2 timmar då avgiften är lägre. Målet med översynen är att nå en avgift som tydliggör att överskridande inte är tillåtet samt att styra abonnenter att teckna tillfälliga abonnemang och vidta alternativa åtgärder vid kortvarigt ökat behov av in- och/eller utmatning. Melin bad om exempel på vilka åtgärder som kan vidtas. Fröström svarade att det kan vara att dra ned på sin produktion eller konsumtion. Bergman fyllde i att det syftar till att behålla möjligheten att bibehålla kontrollerbar produktion för att hantera nätbegränsningar istället för att överskrida befintliga driftgränser. Silver frågade om vi kan tillhandahålla realtidsvärden för inmatning så de får en bättre koll på hur de ligger. Svenska kraftnät har, efter mötet, undersökt möjligheten att tillhandahålla realtidsvärden för inmatning till våra

direktanslutna kunder. Driftkoden SO GL ställer krav på mätning av data i realtid, för vilket roller och ansvar definieras enligt artikel 40(6) vilken träder i kraft den 14 mars 2019. Svenska kraftnät arbetar idag med att tolka och definiera hur detta skall hantearas nationellt. Enligt SO GL artikel 44 och 47 ska varje DSO samt produktionsanläggning, av typ definierad i driftkoden, direkt ansluten till transmissionsnätet förse TSO:n med realtidsvärden för ett antal parametrar. Undantag kan ske om värden inhämtas av TSO:n på annat vis. Det är gällande ett sådant undantag diskussion just nu förs.

Förslaget för att förändra avgift för överskridande är att koppla avgiften till en alternativ åtgärd som Svk kan göra, nämligen aktivering av gasturbiner i störningsreserven. Silver undrade om logiken i att prissätta överskridande av inmatning med priset av gasturbiner. Fröström svarade att vi idag har problemet främst i storstäder men att det i framtiden även kan vara exempelvis inmatning med vindkraft i norr. Anledningen till att Svk valt att koppla avgiften vid abonnemangsöverskridande till kostanden för gasturbinerna i vår störningsreserv är för att koppla den till en alternativ åtgärd. Gasturbinerna i störningsreserven är en åtgärd Svenska kraftnät kan ta då det finns kapacitetsbrist i nätet. Att Svk föreslår att ha samma avgift för både in- och utmatning är för att förenkla för abonnenterna och tydliggöra att överskridande kan påverka nätet negativt både vid in- och utmatning. Svk vill även poängtera att överskridande över sin abonnemangsgräns inte är tillåtet och önskar att abonnenterna vidtar alternativa åtgärder, om de inte får godkänt för ett tillfälligt abonnemang.

Schönström undrade hur det går till om man har produktion som ligger under ett regionnät. För denna metod kommer inga förändringar att ske i och med förändringen av överskridandeavgiften. Om en aktör önskar närmare förklaring kring hur denna avräkning går till får denne gärna kontakta Svenska kraftnät.

Melin frågade hur det blir när kvartsavräkning införs? Fröström svarade att förslaget är baserat på hur det ser ut idag och Bergman fyllde i att det även kommer med i tarifföversynen. Förslaget kommer att remissas, 3 veckor i maj/juni.

9 Tarifföversyn

Linn Fröström presenterade status för tarifföversynen. Nu pågår en konsultupphandling. Studien ska starta efter sommaren och beräknas pågå till feb/mar 2019. Arbetet inom referensgruppen väntas starta tidigast i oktober. Fråga från Gustafsson om när

referensgruppen meddelas. Fröström svarade att det sker så snart som möjligt efter 18 maj.

10 NUCS

Ulrika Formgren presenterade status för NUCS, ett system för att samla in och publicera avbrottsinformation enligt transparensförordningen. Bakgrunden till arbetet är introduktionen av flera elbörser. Projektet är nu inne i en implementeringsfas där systemet är under uppbyggnad.

Marknadsaktörer är enligt Transparensförordningen skyldiga att skicka data till TSO:n för vidareförmedling till ENTSO-E:s transparensplattform. Det omfattar bland annat otillgänglig kapacitet i produktion, förbrukning eller överföring som överstiger 100 MW. Silver ställde sig undrande till gränsen om 100 MW. Formgren svarade att detta endast är det som transparensförordningen kräver men att systemet tar emot och publicerar otillgänglig kapacitet även på lägre nivåer.

Silver frågade vad statusen är för processen idag. Ulrika svarade att vi nu tar fram registreringsformulär. Silver efterfrågade en förbättring vad gäller kommunikation av tidplaner, då tidigare tidplaner som kommunicerats inte har hållits. Braun frågade om API kommer att vara tvåriktad. Formgren bekräftade detta.

Arnberg kommenterade att det vore bra med information om GLDPM och vad som krävs av aktörerna. Bergman svarade att vi noterar det till nästa möte i Elmarknadsrådet. Stig Åhman frågade om han förstått det rätt om det är så att aktörerna kan fortsätta att använda UMM-systemet. Formgren bekräftade detta. Schönström undrade om all information kommer att finnas både i NUCS och i UMM-systemet. Formgren svarade att det pågår en dialog mellan NUCS och NP kring utbyte av information och att det inte är helt klart än hur utbytet kommer att se ut.

11 Status XBID

Christina Simón informerade om status för XBID. Go live ligger fortsatt 13 juni 2018 vilket innebär att handeln startar 12 juni. Det finns en hel del avtal och processer som

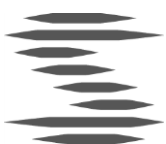

behöver vara på plats innan dess. Elbörserna har kontinuerlig dialog och diskussioner med systemleverantören DBAG. Arbetet med plattformen kommer att fortsätta efter go live med en del ändringar och uppdateringar, bland annat att möjliggöra införandet av förlustkoefficienter.

Melin undrade om förlustmekanismen bara ligger på DC-förbindelserna, vilket bekräftades med tillägget att flödena till AC-nät därmed påverkas av en förlustmekanism.

12 Status Clean Energy Package

Christina Simón gav en statusuppdatering av arbetet med Clean Energy Package (CEP) – ren energi för alla. Nu pågår så kallade trilog-möten med parlamentet, ministerrådet och kommissionen. Prioriterade frågor ur Svk:s perspektiv är tilldelning av överföringskapacitet och indelning av elområden. Dessa frågor är av betydelse för en god marknadsfunktion med korrekt prisbildning. Tyskland är en stark röst i sammanhanget och de vill ej dela upp sig i flera elområden. Thorstensson kommenterade att det ju styrs i CACM-förordningen. Simón svarade att frågan om elområden visserligen berörs av förordningen men att den inte ger svar på vad som är en effektiv budområdesindelning. Vidare lämnar förordningen öppet för hur processen med elområdesindelning ska ske efter en översyn har gjorts EU-kommissionen vill uppenbarligen förstärka regelverket kring elområden för att öka möjligheterna till gränsöverskridande handel. Det kom en fråga kring huruvida vi är låsta vid nuvarande elområdesindelning. Bergman svarade att de rådande elområdesindelningen i Sverige inte är fast över tid även om den vid tiden för elområdesreformen bedömdes vara tillräckligt robust för att hålla över medellång sikt och med hänsyn till planerade nätinvesteringar. Svenska kraftnät är i färd med att göra en översyn av elområdena under kommande år. I denna översyn behöver hänsyn också tas till påverkan på angränsande länder. Enligt CACM-förordningen ska närliggande länder konsulteras vid en ändring av budområdesindelningen

13 Status nordisk kapacitetsberäkningsmetod

Christina Simón återgav status för arbetet med att ta fram ett omarbetat förslag till kapacitetsberäkningsmetoden i Norden. Detta efter att de nordiska tillsynsmyndigheterna begärt ändringar på det tidigare överlämnade metodförslaget i september 2017. Framförallt efterfrågade tillsynsmyndigheterna ökad tydlighet och transparens i vissa delar av beräkningsprocessen av tillgänglig överföringskapacitet som ska tilldelas marknaden.

Den 16 maj lämnas ett omarbetat förslag in som bemöter tillsynsmyndigheternas synpunkter. Som ett komplement till det legala dokumentet kommer också ett förklarande dokument tas fram som beskriver metoden närmare. Information kommer att finnas på Svenska kraftnäts hemsida.

14 Övriga frågor

Under mötets inledning kom en fråga om orsaken till de kraftiga nedregleringspriserna som var under natten mot den 9 maj. Bergman svarade att driftläget under dessa timmar var ansträngt med en mycket hög frekvens. Den höga frekvensen berodde på en kombination av flera saker, bland annat den kraftiga vårfloden, hög vindkraftproduktion och låg last. Samtliga nedregleringsbud fick aktiveras vilket resulterade i det kraftiga nedregleringspriset på omkring -1000 EUR/MWh.

Melin kommenterade att det finns många aktörer som kan lida väldigt mycket av denna typ av situation och att det bör finnas en möjlighet för Svenska kraftnät att direkt styra vindkraften.

Efter händelsen har marknadsaktörer hört av sig till Svenska kraftnät och uttryckt vilja och förmåga att leverera nedreglering från vindkraft i form av mFRR.

